

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KRAKOWIE**

L.dz. RKR-61-28/07/JL-13/07

Kraków, dn. 22 listopada 2007 r.

DECYZJA Nr RKR - 76/2007

Na podstawie art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2005 r. nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz stosowanie do art. 28 ust. 6 tej ustawy, w związku z art. 131 ust. 1 ustawy dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50, poz. 331 ze zm.) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. nr 18, poz. 172 ze zm.), uznając w części za słuszne odwołanie Uniwersytetu Ekonomicznego (dawniej „Akademii Ekonomicznej”) w Krakowie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Nr RKR-65/2007 wydanej w dniu 24 lipca 2007 r. po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie (dawniej „Akademię Ekonomiczną”) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

w decyzji Prezesa Urzędu nr RKR-65/2007 z dnia 24 lipca 2007 r. zmienia się pkt I i pkt II i orzeka się:

- I. Na podstawie art. 23d w związku z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 131 ust. 1 ustawy dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów **stwierdza się, że praktyka** stosowana przez Uniwersytet Ekonomiczny (dawniej „Akademię Ekonomiczną”) w Krakowie, polegająca na wprowadzeniu w dniu 4 grudnia 2006 r. do „Regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie” postanowienia dotyczącego wnoszenia opłat za przedłużenie sesji, bez jednoczesnej zmiany umów regulujących warunki odpłatności za studia oraz nie doręczenie tego regulaminu studentom **nie narusza zbiorowych interesów konsumentów**.
- II. Na podstawie art. 23e ust. 1 i 2 w związku z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę** stosowaną przez Uniwersytet Ekonomiczny (dawniej „Akademię Ekonomiczną”) w Krakowie, polegającą na stosowaniu w „Regulaminie odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie” postanowienia o treści:

§ 12 ust. 6: „*Oplata, o której mowa w ust. 5 (tj. w przypadku przyjęcia na studia w trakcie trwania semestru) wnoszona jest w całości, z uwzględnieniem przysługującej zniżki w kwocie 100 zł, bądź w części obejmującej łączną kwotę rat, która do dnia upływu terminu wskazanego w ust. 5 powinna zostać wniesiona na zasadach wskazanych w ust. 3*”,

co stanowi naruszenie zasady ekwiwalentności świadczeń wynikającej z art. 735 § 1 w związku z art. 750 k.c.

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 21 czerwca 2007 r..

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura Urzędu w Krakowie (dalej „Prezes UOKiK” lub „organ antymonopolowy”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie, czy zapisy zawarte we wzorach umów zawieranych ze studentami na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy z dnia z 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r. nr 164, poz. 1365 ze zm.) oraz w regulaminach studiów, stosowanych przez Uniwersytet Ekonomiczny (dawniej „Akademię Ekonomiczną”) w Krakowie, nie stanowią niedozwolonych postanowień umownych określonych przepisami Kodeksu cywilnego oraz czy nie stanowią naruszenia uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W toku postępowania dokonano analizy wzorca *„Umowy o naukę, Regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie”* oraz *„Zarządzenia Nr R-0121-26/2006 Rektora Akademii Ekonomicznej w Krakowie”*. Przeprowadzona analiza wykazała, że dokumenty te zawierają postanowienia mogące stanowić naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, w dniu 20 lutego 2007 r. postanowieniem nr RKR-145/2007 zostało wszczęte postępowanie w sprawie stosowania przez Uniwersytet Ekonomiczny (dawniej „Akademię Ekonomiczną”) w Krakowie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Organ antymonopolowy ustalił, co następuje:

Na wstępie należy zwrócić uwagę, iż z dniem 25 sierpnia 2007 r., na mocy *ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. o nadaniu nowej nazwy Akademii Ekonomicznej w Krakowie (Dz.U. Nr 146, poz. 1019)*, uczelnia ta zmieniła nazwę na *„Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie”*. Stąd, stosowane w niniejszej decyzji, określenia *„Akademia Ekonomiczna”* oraz *„Uniwersytet Ekonomiczny”* należy traktować jako tożsame.

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie (zwany dalej „Uniwersytetem” lub „Uczelnią”) jest publiczną uczelnią akademicką, utworzoną w drodze ustawy. Jednym z podstawowych zadań Uczelni jest kształcenie studentów w celu ich przygotowania do pracy zawodowej. Kształcenie odbywa się w formie studiów stacjonarnych – nieodpłatnie oraz w formie studiów niestacjonarnych – odpłatnie.

Zgodnie z art. 160 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, organizacje i tok studiów oraz związane z nimi prawa i obowiązki studenta określa regulamin studiów. Natomiast, zgodnie z ust. 3 tego przepisu, warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej.

Stosowany przez Uczelnię wzorzec *Umowy o naukę* oraz *„Regulamin odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie”* stanowią wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 k.c., którego postanowienia są bezpośrednio stosowane w umowach, jakie Uczelnia zawiera ze studentami. Wzorce umowne to wszelkie jednostronnie przygotowane z góry, przed zawarciem umowy, gotowe klauzule (zbiory klauzul) w postaci warunków umów, ich wzorów, regulaminów itp.

Odpłatne świadczenie usług edukacyjnych ma charakter umowy, do której stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia, zgodnie z art. 750 k.c. Umowa ta jest umową wzajemną, w której świadczeniem głównym są usługi edukacyjne, za które konsument uiszcza opłaty. Występują w niej zatem dwie strony: Uczelnia i student.

Studenci, z którymi Uczelnia zawiera umowy o odpłatne świadczenie usług edukacyjnych, są konsumentami w rozumieniu art. 22¹ Kodeksu cywilnego, tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością zawodową lub gospodarczą.

Natomiast Uczelnia jest traktowana jako przedsiębiorca, tj. podmiot świadczący odpłatnie usługi edukacyjne, którego działalność ma charakter gospodarczy. Stanowisko to potwierdza również orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok SN z 7.04.2004 r. sygn. akt III SK 22/2004) oraz orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wyrok z 28.09.2005 r. sygn. akt XVII AmC 18/05; wyrok z 12.12.2005 r. sygn. akt XVII AmC 80/2004).

Odpłatność za studia na Uniwersytecie uregulowana została w „Regulaminie odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie”, stanowiącym załącznik do *Uchwały Senatu Akademii Ekonomicznej w Krakowie nr 18/2006 z dnia 24 kwietnia 2006 r.* Uchwała ta została następnie zmieniona *Uchwałą Senatu nr 53/2006 z dnia 4 grudnia 2006 r.*, w wyniku czego do Regulaminu wprowadzono postanowienia zakwestionowane przez Prezesa UOKiK, tj.:

§ 3 ust. 3: „*Oplaty, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a-b, związane z przedłużeniem sesji, ustala się jako 1/8 odpowiedniej opłaty semestralnej za każde rozpoczęte 2 tygodnie przedłużenia sesji. Opłata naliczana jest za okres od dnia następującego po ostatnim dniu sesji wskazanym w stosownym zarządzeniu rektora w sprawie organizacji roku akademickiego do ostatniego dnia wskazanego w decyzji o przedłużeniu sesji włącznie*”,

§ 12 ust. 6: „*Opłata, o której mowa w ust. 5 (tj. w przypadku przyjęcia na studia w trakcie trwania semestru) wnoszona jest w całości, z uwzględnieniem przysługującej zniżki w kwocie 100 zł, bądź w części obejmującej łączną kwotę rat, która do dnia upływu terminu wskazanego w ust. 5 powinna zostać wniesiona na zasadach wskazanych w ust. 3*”.

W dniu 29 stycznia 2007 r. Senat Uczelni podjął *Uchwałę nr 1/2007 w sprawie zmiany Uchwały Senatu Akademii Ekonomicznej w Krakowie nr 18/2006 z dnia 24 kwietnia 2006 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie z późniejszymi zmianami.* Uchwałą tą dokonano zmiany postanowienia z § 3 ust. 3 Regulaminu w ten sposób, że pierwsze dwa tygodnie przedłużenia sesji nie podlegają opłacie. Opłata ta naliczana jest dopiero od piętnastego dnia po ostatnim dniu sesji. Dodano ponadto do § 3 ustępy 5 – 8, które wprowadziły możliwość zwolnienia studentów z opłat w przypadkach, gdy przedłużenie sesji jest wynikiem okoliczności, za które student odpowiedzialności nie ponosi, takich jak: odbywanie studiów w uczelni zagranicznej, w sytuacji losowej pod warunkiem stosownego uzasadnienia i udokumentowania przyczyn nie zaliczenia sesji w terminie.

Zgodnie z § 3 ust. 1 wzorca *umowy o naukę* rodzaje pobieranych przez Uczelnię opłat oraz zasady odpłatności związane z procesem kształcenia w Uczelni ustalane są przez Senat Uczelni w formie regulaminu. Jednocześnie w § 3 ust. 6, postanowiono, że ewentualne zmiany w regulaminie odpłatności oraz zmiany wysokości opłat, wymagają akceptacji przez obie strony, wyrażonej poprzez podpisanie stosownego aneksu do umowy. Tymczasem, powyższa zmiana odpłatności za studia, dotycząca wprowadzenia opłaty za przedłużenie sesji, została wprowadzona w życie wyłącznie *Uchwałą Senatu Uczelni*, bez jednoczesnego aneksowania umów zawartych ze studentami.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, Uniwersytet Ekonomiczny podniósł, iż Senat Uczelni podjął *Uchwałę nr 1/2007 z dnia 29 stycznia 2007 r. w sprawie zmiany Uchwały Senatu Akademii Ekonomicznej w Krakowie*

nr 18/2006 z dnia 24 kwietnia 2006 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie z późniejszymi zmianami, jeszcze przed wszczęciem postępowania przez Prezesa UOKiK.

Uczelnia podkreśliła, że wprowadzona opłata za przedłużenie sesji jest rozwiązaniem korzystnym dla studentów, gdyż zgodnie z prawem – w przypadku nie zaliczenia egzaminów w terminie, Uniwersytet ma prawo skreślić studenta z listy studentów. Zatem Uczelnia stworzyła studentom możliwość przedłużenia sesji, pod warunkiem jednak pokrycia kosztów z tym związanych. Ustalona opłata, tj. 1/8 odpowiedniej opłaty semestralnej za każde kolejne 2 tygodnie przedłużenia sesji, choć wyrażona w ułamku, jest opłatą jednoznacznie określoną. Tym samym nie można czynić Uniwersytetowi zarzutu naruszenia obowiązku udzielania konsumentom (studentom) rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Odnosząc się do drugiego z zakwestionowanych zapisów, tj. 12 ust. 6, Uczelnia uznała argumenty przedstawione przez Prezesa UOKiK i podjęła działania mające na celu zmianę zakwestionowanego zapisu. W dniu 5.07.2007 r. wpłynęło do Delegatury UOKiK w Krakowie pismo Uniwersytetu informujące, że w dniu 21.06.2007 r. Uchwałą Senatu Uczelni nr 24/2007, wprowadzono do obowiązującego w Uczelni *Regulaminu odpłatności za naukę* następujące zmiany:

- postanowieniu z § 12 ust. 5 nadano brzmienie: „*W przypadku przyjęcia na studia w trakcie trwania semestru na indywidualny wniosek zainteresowanego, wysokość i termin wniesienia opłaty za semestr studiów, w trakcie którego następuje przyjęcie, ustalane są indywidualnie z zastrzeżeniem ust. 6*”;
- postanowieniu z § 12 ust. 6 nadano brzmienie: „*W sytuacji, o której mowa w ust. 5, opłata nie obowiązuje w przypadku gdy osoba przyjęta na studia złoży pisemną rezygnację ze studiów w terminie 3 dni od otrzymania decyzji o przyjęciu na studia*”.

Uczelnia nie doręczyła jednak powyższej Uchwały, a ponadto do dnia wydania decyzji, nie umieszczono jej nawet na stronie internetowej Uczelni.

W dniu 24 lipca 2007 r. Prezes UOKiK wydał decyzję nr RKR-65/2007, którą:

- I. Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2005 r. nr 244, poz. 2080 ze zm.), w związku z art. 131 ust. 1 ustawy dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów **uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę** stosowaną przez Akademię Ekonomiczną (obecnie „Uniwersytet Ekonomiczny”) w Krakowie, polegającą na wprowadzeniu w dniu 4 grudnia 2006 r. do „*Regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie*” postanowienia dotyczącego wnoszenia opłat za przedłużenie sesji, bez jednoczesnej zmiany umów regulujących warunki odpłatności za studia oraz nie doręczenie tego regulaminu studentom, co stanowi naruszenie przepisu art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r. nr 164, poz. 1365 ze zm.) w związku z art. 384¹ Kodeksu cywilnego i **nakazał zaniechanie jej stosowania**.
- II. Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów **uznał za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę** stosowaną przez Akademię Ekonomiczną (obecnie „Uniwersytet Ekonomiczny”) w Krakowie, polegającą na stosowaniu w „*Regulaminie*

odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie” postanowienia o treści:

§ 12 ust. 6: *„Opłata, o której mowa w ust. 5 (tj. w przypadku przyjęcia na studia w trakcie trwania semestru) wnoszona jest w całości, z uwzględnieniem przysługującej zniżki w kwocie 100 zł, bądź w części obejmującej łączną kwotę rat, która do dnia upływu terminu wskazanego w ust. 5 powinna zostać wniesiona na zasadach wskazanych w ust. 3”*,

co stanowi naruszenie zasady ekwiwalentności świadczeń wynikającej z art. 735 § 1 w związku z art. 750 k.c. i **nakazał zaniechanie jej stosowania.**

Od powyższej decyzji pełnomocnik Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie złożył, w terminie, odwołanie, zaskarżając powyższą decyzję w całości i wniósł o:

1. uchylenie lub zmianę – w oparciu o przepis art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, zaskarżonej decyzji,

a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku i przekazania sprawy do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o:

2. uchylenie zaskarżonej decyzji.

W odwołaniu zostało m.in. podniesione, że zmiana *Regulaminu odpłatności na podstawie Uchwały Senatu nr 53/2006 z dnia 4 grudnia 2006 r.*, w wyniku której wprowadzono do Regulaminu w § 3 ust. 3 następujący zapis:

„Opłaty, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. a-b, związane z przedłużeniem sesji, ustala się jako 1/8 odpowiedniej opłaty semestralnej za każde rozpoczęte 2 tygodnie przedłużenia sesji. Opłata naliczana jest za okres od dnia następującego po ostatnim dniu sesji wskazanym w stosownym zarządzeniu rektora w sprawie organizacji roku akademickiego do ostatniego dnia wskazanego w decyzji o przedłużeniu sesji włącznie”,

została wprowadzona aneksami do umów zawieranych ze studentami, jeszcze przed wszczęciem postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Powyższe postanowienie z § 3 ust. 3 Regulaminu zostało następnie zmienione przez Senat Uczelni Uchwałą nr 1/2007 z dnia 29 stycznia 2007 r. w ten sposób, że pierwsze dwa tygodnie przedłużenia sesji nie podlegają opłacie. Opłata ta naliczana jest dopiero od piętnastego dnia po ostatnim dniu sesji. Dodano ponadto do § 3 ustępy 5 – 8, które wprowadziły możliwość zwolnienia studentów z opłat w przypadkach, gdy przedłużenie sesji jest wynikiem okoliczności, za które student odpowiedzialności nie ponosi, takich jak: odbywanie studiów w uczelni zagranicznej, w sytuacji losowej pod warunkiem stosownego uzasadnienia i udokumentowania przyczyn nie zaliczenia sesji w terminie. Również i ta zmiana, jak podniósł odwołujący się, została wprowadzona aneksami do umów zawartych ze studentami.

Do odwołania zostały dołączone przykładowe odpisy umowy o naukę wraz z aneksami wprowadzającymi powyższe zmiany.

Ponadto, Uczelnia podniosła w odwołaniu, iż zarzut postawiony w pkt II decyzji jest również niezasadny, ponieważ zaprzestała stosowania kwestionowanego postanowienia. Wraz z odwołaniem Uczelnia przedłożyła *Uchwałę Senatu nr 24/2007 z dnia 21 czerwca 2007 r. w sprawie zmian w Regulaminie odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii*

Ekonomicznej w Krakowie. Na mocy tej Uchwały skreślono m.in. § 12 ust. 6 oraz dokonano zmiany treści § 12 ust. 5 w ten sposób, że otrzymał brzmienie:

„W przypadku przyjęcia na studia w trakcie trwania semestru na indywidualny wniosek zainteresowanego, wysokość i termin opłaty za semestr studiów, w trakcie którego następuje przyjęcie, ustalane są indywidualnie, z zastrzeżeniem ust. 6”.

Prezes Urzędu na etapie wydawania decyzji nr RKR-65/2007 nie posiadał informacji o podjęciu akcji aneksowania umów zawartych ze studentami, a Uniwersytet Ekonomiczny nie podnosił takich argumentów. Uniwersytet nie przedłożył również dokumentu potwierdzającego dokonania powyższej zmiany w Regulaminie. Wobec informacji zawartych w odwołaniu, postanowiono skorzystać z uprawnień zawartych w art. 78 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i przeprowadzić dodatkowe czynności zmierzające do wyjaśnienia zarzutów podniesionych w odwołaniu. Ustalono, że:

1. Uchwałą z dnia 4 grudnia 2006 r. nr 53/2006, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2007 r., wprowadzono do „Regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie” postanowienie dotyczące wnoszenia opłat za przedłużenie sesji.
2. Powyższa zmiana została wprowadzona aneksami do umów zawartych ze studentami. Odwołujący się przedstawił 4 przykładowe aneksy zawarte w dniu 2 stycznia 2007 r.
3. Uchwałą z dnia 29 stycznia 2007 r. nr 1/2007, wprowadzono zmiany do „Regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie”, w odmienny sposób regulujące odpłatność za przedłużenie sesji.
4. Powyższe zmiany zostały wprowadzone aneksami do umów zawartych ze studentami. Odwołujący się przedłożył 4 przykładowe aneksy zawarte w dniu 30 stycznia 2007 r.
5. Odwołujący się – w roku akademickim 2006/2007 – zawarł umowy o naukę z 4 829 studentami. Aneksy wprowadzające do umów zmianę przewidzianą Uchwałą nr 53/2006 podpisało 4 380 spośród tych studentów. Natomiast aneksy wprowadzające zmiany przewidziane Uchwałą nr 1/2007 podpisało 3 918 studentów. Jak podniosła Uczelnia, różnica pomiędzy liczbą zawartych umów o naukę, a liczbą aneksów wynika w przeważającej mierze ze zmniejszenia się liczby studentów w trakcie roku akademickiego (rezygnacje, skreślenia z listy studentów). Jednocześnie – w przypadkach jednostkowych – nie doszło do podpisania aneksów, gdyż student nie zgłaszał się w dziekanacie celem podpisania aneksu, a po wysłaniu go na adres korespondencyjny studenta, nie zwracał podpisanego aneksu.

Odwołujący się doręczył ponadto pismo Działu Organizacyjno – Prawnego Akademii Ekonomicznej (obecnie „Uniwersytetu Ekonomicznego”) - z dnia 5.12.2006 r., adresowane do Dziekanatów poszczególnych wydziałów Uczelni, w którym wskazywał na konieczność podpisania ze studentami aneksów do umów w związku ze zmianami Regulaminu odpłatności.

6. Uchwałą z dnia 21 czerwca 2007 r. nr 24/2007, która weszła w życie z dniem podjęcia, wprowadzono do „Regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie” postanowienie dotyczące wnoszenia opłat przez studentów rozpoczynających naukę w trakcie trwania roku akademickiego.

Mając powyższe na uwadze, organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zwrócić uwagę, iż w dniu 21 kwietnia 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50, poz. 331 ze zm.). Stosownie do art. 131 ust. 1 tej ustawy – do postępowań wszczętych na podstawie dotychczas obowiązującej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i nie zakończonych do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 lutego 2007 r., co miało miejsce w przypadku przedmiotowego postępowania – stosuje się przepisy dotychczasowe.

Prowadzone przez Prezesa Urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (poprzedzone postępowaniem wyjaśniającym) zostało wszczęte w dniu 20 lutego 2007 r. Zatem w dniu wszczęcia postępowania wprowadzone zmiany do „Regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie”, poza przypadkami jednostkowymi, zostały już wprowadzone aneksami do umów o naukę. Można by rozważać, czy w dniu wszczęcia postępowania zawarto aneksy ze wszystkimi studentami – celem możliwości stwierdzenia zaniechania praktyki, ale wobec okoliczności podniesionych w odwołaniu, nie znajdowałyby to uzasadnienia. Skoro bowiem Uczelnia rozpoczęła aneksowanie już w dniu 2 stycznia 2007 r., to należy przypuszczać, że w normalnym toku podpisywania aneksów, zostały one podpisane przez studentów do dnia wszczęcia postępowania, ewentualnie w jego trakcie. Gdyby informacje te były znane organowi antymonopolowemu przed wszczęciem postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, to nie zostałyby ono wszczęte w przedmiotowym zakresie i nie postawiono by zarzutu, jaki zawarto w pkt I sentencji Decyzji nr 65/2007, tj. zarzutu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na wprowadzeniu w dniu 4 grudnia 2006 r. do „Regulaminu odpłatności związanych z procesem kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie” postanowienia dotyczącego wnoszenia opłat za przedłużenie sesji, bez jednoczesnej zmiany umów regulujących warunki odpłatności za studia oraz nie doreczenie tego regulaminu studentom.

Wobec nowych okoliczności należy zmienić pkt I sentencji decyzji i nie stwierdzić stosowania praktyki oraz zmienić pkt II decyzji, uznając praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzając zaniechanie jej stosowania. Takie rozwiązanie podyktowane jest również jedną z podstawowych zasad postępowania administracyjnego wyrażoną w art. 8 k.p.a., tj. zasadą pogłębiania zaufania do organów Państwa. Zasada ta zostałaby naruszona, gdyby w pkt I sentencji decyzji stwierdzono praktykę i jednocześnie stwierdzono zaniechanie jej stosowania, bowiem Uczelnia nigdy nie miałaby pewności, czy w przypadku wprowadzania zmian do Regulaminów, a jeszcze przed zakończeniem aneksowania umów zawartych ze studentami, nie zostanie względem niej wszczęte postępowanie, w którym to uznano by jej działania za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, gdyż nie zdążyła jeszcze zawrzeć aneksów ze wszystkimi studentami. Wyżej wskazana zasada zostałaby naruszona również w przypadku uznania stosowania zakwestionowanego zapisu za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazania zaniechania stosowania tej praktyki (pkt II sentencji zaskarżonej decyzji) w sytuacji, gdy nie jest to zgodne ze stanem faktycznym sprawy.

Art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zatem, aby było możliwe stwierdzenie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, tj;

- działania przedsiębiorcy muszą nosić znamiona bezprawności, oraz
- działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Pkt I sentencji decyzji

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z jego literalnym brzmieniem, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. niezależnym od wystąpienia szkody czy też zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych.

Zgodnie z art. 160 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej.

Wzorzec *Umowy o naukę* stosowany przez Uniwersytet stanowi, że rodzaje pobieranych przez Uczelnię opłat oraz zasady odpłatności związane z procesem kształcenia ustalane są przez Senat Uczelni w formie regulaminu.

Jak stwierdził Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w uzasadnieniu wyroku z dnia 5.10.2005 r. (sygn. akt XVII Amc 20/05), umowa łącząca studenta i Uczelnię ma charakter umowy ciągłej i podlega rygorom umów konsumenckich, określonym w art. 384 i 384¹ k.c. Zgodnie z ich treścią, ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzory umów, regulaminy, wiążą drugą stronę, jeżeli zostały jej doręczone przy zawarciu umowy. Dotyczy to również zmiany wzorca umowy w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym, jeżeli druga strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie.

Jednocześnie należy stwierdzić, że Uczelnia - zgodnie z postanowieniem wzorca umowy - powinna wprowadzić odpowiedni aneks do umowy, jeżeli następuje zmiana regulaminu odpłatności i zmiana samych opłat za studia.

Jak wynika z informacji zawartych w odwołaniu oraz z informacji uzyskanych w trakcie dodatkowych czynności podjętych na podstawie art. 78 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, Uczelnia dopełniła tego obowiązku, choć nie poinformowała o tym w trakcie trwającego postępowania.

Nie naruszono zatem art. 160 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym w związku z art. 384¹ k.c. i tym samym nie została spełniona przesłanka bezprawności w działaniu Uczelni.

Skoro działania Uniwersytetu nie noszą znamion bezprawności, to tym samym nie zostały naruszone zbiorowe interesy konsumentów. Interes ten sam w sobie nie został też naruszony, gdyż Uczelnia dopełniła wszystkich wymogów ustawowych, jakie związane są z wprowadzaniem zmian do Regulaminów regulujących odpłatność za studia.

Zgodnie z art. 23d ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2005 r. nr 244, poz. 2080 ze zm.), stosowanej w prowadzonym postępowaniu w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli nie zachodzą okoliczności określone w art. 23a, Prezes Urzędu wydaje decyzję, w której stwierdza, że dana praktyka nie narusza zbiorowych interesów konsumentów.

Zgodnie z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli Prezes Urzędu uzna odwołanie za słuszne, może – nie przekazując akt sądowi – uchylić albo zmienić swoją decyzję w całości lub w części, o czym bezzwłocznie powiadamia stronę, przesyłając jej nową decyzję, od której stronie przysługuje odwołanie.

Mając powyższe na uwadze, dokonano zmiany decyzji z dnia 14 lipca 2007 r. nr RKR-65/2007 w zakresie pkt I.

Pkt II sentencji decyzji

Przesłanka bezprawności

Zgodnie z § 12 ust. 5 Regulaminu, w przypadku przyjęcia na studia w trakcie trwania semestru, student zobowiązany jest do wniesienia opłaty semestralnej w terminie 7 dni od otrzymania decyzji o przyjęciu na studia. Zakwestionowane przez Prezesa UOKIK postanowienie z § 12 ust. 6 tego Regulaminu stanowi natomiast, iż powyższa opłata wnoszona jest w całości, z uwzględnieniem zniżki w kwocie 100 zł, bądź w części obejmującej łączną kwotę rat, która powinna być uiszczona do 7 dnia od otrzymania decyzji o przyjęciu na studia, zgodnie z ust. 3. W ust. 3 wskazano zasady i terminy uiszczania rat za studia. I tak za semestr zimowy: I rata w wysokości 35 % do 3 października, II rata w wysokości 35 % do 10 listopada i III rata w wysokości 30 % do 10 grudnia.

Z powyższego wynika, iż Uczelnia zastrzegła dla siebie dowolność w określeniu zniżki przysługującej studentowi podejmującemu naukę w trakcie trwania roku akademickiego.

Z zapisu z § 12 ust. 6 nie wynika bowiem jednoznacznie, jaką opłatę semestralną obowiązany będzie uścić student. Ponadto należy podkreślić, iż zgodnie z brzmieniem § 12 ust. 5 i 6 zasadą jest – w przypadku studentów rozpoczynających naukę w trakcie roku akademickiego – uiszczenie opłaty semestralnej w całości, a wyjątkiem są zniżki. Tym samym Uniwersytet Ekonomiczny zastrzegł dla siebie wynagrodzenie za świadczenie nie spełnione. W oczywisty sposób narusza to zasadę ekwiwalencji świadczeń.

Umowa o odpłatne świadczenie usług edukacyjnych jest umową wzajemną, tj. taką w której świadczenie jeden ze stron odpowiada świadczeniu drugiej (zasada ekwiwalencji świadczeń). Stosując do tej umowy – zgodnie z art. 750 k.c. - odpowiednio przepisy z Kodeksu cywilnego o umowie zlecenia, należy wskazać na treść art. 735 § 1 k.c. Przepis ten stanowi, że jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie. Co do zasady umowa zlecenia jest więc umową odpłatną, a jeżeli jest odpłatną, to jednocześnie jest umową wzajemną. Wynagrodzenie należy się za wykonanie zlecenia, a w rozpatrywanym przypadku za usługę odpłatnego kształcenia. Nie znajduje zatem żadnego uzasadnienia żądanie przez Uczelnię ponoszenia przez studenta opłat za okres, w którym nie był jeszcze studentem i nie korzystał z usługi kształcenia oferowanej przez Uczelnię. Uniwersytet dopuścił się zatem naruszenia zasady ekwiwalencji świadczeń, jaka wynika z przepisów o umowie odpłatnego zlecenia (art. 735 § 1 k.c.), stosowanych odpowiednio do umowy o odpłatne świadczenie usług edukacyjnych. Na marginesie należy

zauważyć, iż sam *wzorzec umowy o naukę* odsyła w sprawach nieuregulowanych umową do przepisów Kodeksu cywilnego, co już samo z siebie uzasadnia odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu dotyczących umowy zlecenia.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając jedynie w art. 23a ust. 1 zd. 2, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 ustawy – powołanego na wstępie uzasadnienia prawnego niniejszej decyzji - należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy.

W orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów utrwalił się pogląd, iż naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska (wyrok SA z 24.01.1991 r., XV Amr 8/90; 4.07.2001 r. XVII Ama 108/00; 23.20.2002 r. XVII Ama 133/2001).

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, iż: *„nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów”*.

Stosowany przez Uczelnię wzorzec umowy wykorzystywany jest przy zawieraniu umów ze studentami. W niniejszym przypadku stroną takiej umowy są wszyscy potencjalni studenci Uczelni. Bezprawne działanie Uczelni – polegające na stosowaniu postanowienia o obciążeniu studentów rozpoczynających naukę w trakcie roku akademickiego opłatami za okres, w którym nie byli jeszcze studentami - dotyczy zatem nie określonego z góry kręgu adresatów, co tym samym spełnia przesłankę naruszenia zbiorowych interesów konsumentów (por. Pkt I uzasadnienia niniejszej decyzji).

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, iż obie przesłanki zostały spełnione i tym samym uznaje się, iż Uczelnia dopuściła się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Wprawdzie, na etapie prowadzonego postępowania Uczelnia oświadczyła, iż dokonała zmiany zakwestionowanego postanowienia z § 12 ust. 6, w ten sposób, iż całkowicie zmieniła jego treść, a sytuację studentów rozpoczynających naukę w trakcie trwania roku akademickiego określiła w ust. 5, którego brzmienie nie budzi już zastrzeżeń Prezesa Urzędu, jednakże w żaden sposób tego nie udokumentowała. Również do dnia wydania zaskarżonej decyzji stosowny dokument (Uchwała Senatu) nie został umieszczony na stronach internetowych Uczelni, w dziale zawierającym Regulamin opłat.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na treść art. 23 e ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w myśl którego ciężar udowodnienia okoliczności zaprzestania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów spoczywa na przedsiębiorcy, tj. w omawianym przypadku – na Uczelni.

A zatem, opierając się jedynie na oświadczeniu Uczelni, Prezes UOKiK nie miał podstaw do stwierdzenia zaniechania stosowania przez Uczelnię praktyki. naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

W toku podjętych, na skutek dodatkowych informacji zawartych w odwołaniu od decyzji Nr RKR-65/2007, Prezes UOKiK zwrócił uwagę, iż dokonane w Regulaminie odpłatności zmiany w zakresie kwestionowanego § 12 ust. 6, nie naruszają obowiązujących przepisów. Prezes UOKiK uwzględnił iż Uczelnia ostatecznie, na etapie odwołania, przedłożyła Uchwałę Senatu nr 24/2007, na mocy której w Regulaminie opłat dokonano stosownych zmian. Prezes UOKiK wziął również pod uwagę, iż ww. Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia, tj. w dniu 21 czerwca 2007 r. i uznał ten dzień za datę, w której Uczelnia zaprzestała stosowania kwestionowanego zapisu.

Zgodnie z art. 23e ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w przypadku, gdy przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a, Prezes UOKiK wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w pkt II sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 oraz ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury UOKiK w Krakowie (31–011 Kraków, Plac Szczepański 5).

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Leszek Piekarz
Dyrektor Delegatury UOKiK w Krakowie

Otrzymuje:

Radca Prawny Jakub Skawiński
Kancelaria Prawna Jacek Bajorek
ul. Litewska 36/37
30-014 Kraków

Pełnomocnik:

Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie
ul. Rakowicka 27
31-510 Warszawa